THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario,
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING Co. Ltd.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O. Toronto Ont.
January 22nd 1913

וועט דער ביישפיעל נאכגעפאלגט ווערען?

מיר האבען זינטאג אויף דעם פלאץ שוין אנגעצייגט אויף דעם, אז די קריגערי אין שטאדט ארום „בשר כשר" וואלט לייכטער געקענט געשליכטעט ווערען, ווען די רבנים וואלטען אויפגעהערט צו זיין מאטעריעל פאראינטערעסירט אין דער זאך.

ווען עס קומט היינט צו געהן א רב און טענה'ט, אז ער איז נאר אויסען די רעליגיעזע זייט פון דער פראגע, איז דא געגנג גרונד איהם ניט צו הערען גלויבען, ווייל יעדער פון די רבנים איז מאטעריעל פאר־מישט אין דער זאך. נאכמעהר, מיר ווייסען פון פאלען, וואס מענשען באמייליגען זיך אין דעם גאנצען טומעל, נאר צוליעב דעם, כדי צו פאר־טרעטען די אינטערעסען פון זייערע באטרעפענדע רבנים.

און דאס מוז באזייטיגט ווערען.

נו, האט איין רב געצייגט א ביישפיעל, און זיך ענטזאגט פון צו הערען האבען הכנסה פון דער שחיטה — אבער דאס איז ניט גענוג, ווייל קיין איין שוואלב קען קיין זומער ניט מאכען.

איינער האט געמאכט דעם אנהויב. און די איבעריגע מוזען נאכ־פאלגען.

אויף די איבעריגע רבנים פון שטאדט דארפען נעהמען אזא שטעלונג צו ענטזאגען זיך פון די שחיטה־איינקונפטען.

נאר אויף א אופן וועט קענען געשאפען ווערען א באדען צו קענען לעבען די פראגע.

וועלען זיי עס אבער טאן?

מען וואלט געמעגט הערען אן ענטפער פון זיי — אן ענטפער וועל־כען זיי זענען שולדיג דער אידישער עפענטליכקייט.

די שטאדטישע אנטי-אימיגראציאנס רעזאלוציע

יעדע זאך דארף האבען מזל.

אפילו א שטאדטישע אנטי־אימיגראציאנס רעזאלוציע.

שוין פאר א לענגערער צייט זיי אויפ'ן טאג־ארדנונג פון אונזער „סיטי קאונסיל" געפינט זיך א רעזאלוציע געגען אימיגראציע. אריינ־געטראגען פון אלדערמאן ריידינג, א פארטרעטער פון ווארד 7, אין יעדעס מאהל וואס מען נעהמט איהר פארהאנדלען, לאזט זיך אויס אז עס איז ניטא קיין „קוואורום", און די פארהאנדלונגען דארפען אפגעלענט ווערען.

אזוי שוין פאסירט ביי עטליכע זיצונגען, און אזוי האט אויך פאסירט מאנטאג אוועגט.

די רעזאלוציע האט אלזא קיין מזל ניט, און עס איז זיכער ניטא וואס צו באדויערען.

אלדערמאן פיליפס, דער איינציגער אידישער פארטרעטער אינ'ם „קאונסיל" גלייבט, אז מען וועט מעהר ניט דריקען מיט דער רעזאלוציע, און מען וועט זיך מעהר מיט איהר ניט באשעפטיגען.

וועט דאס געשעהן, וועט דער „קאונסיל" האבען געהאנדעלט גאנץ קלוג.

די אימיגראציאנס־פראגע געהערט צו דער פעדעראלער פאליטיק, און די שטאדטישע געזעצגעבער האבען גענוג אנליגענע זאכען צו באזאר־גען. איידער צו האבען צו טאן מיט זאכען, וואס האט מיט זיי קיין שייכות ניט.

—)0:(—

רוים איז פול מיט גרימצארן

דער הייליגער פאטער פון רוים איז ווידער ברוגז. ער איז שטארק אויפגעבראכט אנטקעגען טערקיי למאי זי האט געהייסען ארונטערגעהמען די רעליגיעזע עמבלעמען, וואס זענען ביז איצט געהאנגען אין פראגט פון די קאטוילישע שולען. עס האלט דערביי, אז דער קאטוילישער פארשטע־הער אין טערקיי זאל צורוקגערופען ווערען, און אז אן אמת'ער ברוגז זאל צווישען דעם וואטיקאן און טערקיי אויסברעכען.

דער רוימישער הערשער איז שוין לאנג אנגע'ברוגז'ט איף די הערשער פון טערקיי. ער קאן זיך בי נאכ־אמען, וואס מען האט אין טערקיי אפגעטיילט די רעליגיע פונ'ם שטאאט; ער קאן ניט רוהיג שלאפען, וואס מען, ווייל אפטויטען די תזרה פון קריסטליכען גאט אין די הער־צער פון די קאטוילישע קינדער, וואס זענען פארהאנדעלט געווארען אין גלות. דא האנדעלט זיך ניט ווענען פארפאלגען קאטוילישע גלחים און אפילו ניט ווענען אפשאפען קאטוילישע שולען, נאר ווענען אראפריסען רעליגיעזע עמבלעמען און רעליגיעזע שילדען.

רוים איז די לעצטע עטליכע יאהר געווען אין כעס איף פארשי־דענע לענדער. דער הייליגער פאטער און דיינע חייליגע אונטערשטופער האבען זיך ניט איינמאל גערעגט איז גע'כעס'ט ווענען דער גייער בוואליע, וואס זי א שטראם געטאן, איבער דער וועלט און האט ארונטער־געשווייגקט די אלטע פארשימעלטע טראדיציעס פון דורות און דורות. רוים האט זיך שטארק אויפגערעגט למאי מען האט אין א גרויסען לאנד אוועק־געמאכט מיט דעם קלויסטער־נייסט. רוים האט געסטראשעט און האט זיך געבייזערט, ביז זי איז מיעד געווארען בייזערעדיג זיך. אין איז ענד ליך געצוואונגען געווארען צו פארמאכען די הייליגע לעפצען אין אנט־שווייגען ווערען.

אבער קענען טערקיי רעדט דער הייליגער וואטיקאן הארבע דיבורים. טערקיי איז נאר וואס פון איי ארויס. און זי וואגט שוין צו נאכטאן די מעשים פון שטארקערע מלוכות. ווייל מען עס טאקע אין רוים ניט ליידען און מען האלט אין איין סטראשען. מען איז דערצו ניט גע־וואוינט געווארען, און דער פראצעס איז ניי, ניט צוגעגליך צום הייליגען גייסט פון דעם וואטיקאן. היינט האט מען אין טערקיי אראפגעריסען די הייליגע רעליגיעזע עמבלעמען פון די קאטוילישע שולען, און מארגען וועט מען נאך ארעסטירען די הייליגע פאסטובער און מען וועט זיי פון לאנד ארויסשיקען.

דער כעס פון דעם הייליגען וואטיקאן אין רוים איז א מין פאר־לויפער: ער איז געצייגט קעגען די טערקישע הערשער, אז זיי זאלען ד ו י י ט ע ר ניט וואגען צו געהן. רעליגיעזע עמבלעמען זענען נאך ניט אזוי הייליג ווי די ווייטערדיגע שריט פון דער טערקישער ארדענונג קעגען דער קלויסטער־הערשאפט פון די הייליגע פאטערס. מען וויל, הייסט עס, פארהיטען קעגען ערגערע און הארבערע אקטען, און מען כעס'ט זיך איפ'ן חשבון פון דער צוקונפט. און עס איז א גרויסער רחמנות צו קוקען און זעהן ווי אזוי מען פראטעסטירט קעגען א מאכט, וואס איז נאר־וואס אין די רעפובליקאנישע „פעדערען" אריין.

טערקיי איז איצט שטארקער ווי ווען'עס־איז ביז איצט. זי קאן שוין זיך פארגינען צו פראוזען ראדיקאליזם און הייסען אפשאפען די געלע לאטעס פון דער הייליגער פארטרעטערשאפט. וואס האבען זיך אליין איבערגעלעבט. אין טערקיי האט מען אפגעשאפט אלע אויסלענדישע שולען, אין עס איז ניטא דער מינדסטער גרונט, אז מען זאל מאכען אן אויסנאהם פאר דער הערשאפט פון רוים.

דער איד אין קאנאדע

— פון —
אברהם ריינוויין

די געשיכטע פון די אידען אין קאנאדע ביז דער מאדערנער צייט.

Copyright applied for.

דאס פופצעמנטע קאפיטעל

די ציוניסטישע באוועגונג אין קאנאדע.

דער גינסטיגער באדען — די ערשטע ארגאניזאציע פון „חובבי ציון". — די פאראייניגונג „מזכרת משה", — די פראטא־קאלען געפירט אין צוויי שפראכען, — די יאהרען 1898 אין 1900, — קלארענס דע סאלא, — דער קאמף פון די יונגע ציוניסטען, — די אויסברייטונג פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע.

אין דער אידישער קאנאדע האט פיינמאל די אסימילאציע ניט אנגענומען קיין מאסען־כאראקטער. איינצעלנע פאלען פלעגען פאסי־רען דא און דארט, באזונדערס אין די ערשטע יאהרען, צווישען פאמי־ליעס, וועלכע פלעגען זיין איינצעלנע. ווייט פון א אידישען צענטר, און צווישען ניט־אידישע שמעים; און דאס נאך ווען דער אידישער ישוב איז בכלל געווען קליין, צו קיין מאסען־ערשיינונגען איז עס אבער קיינמאל ניט דערגאנגען. און ניט נאר די מאסען־סאמיליאציע איז דא ניט געווארען קיין פראבלעם, נאר אפילו דער איינפלוס פונ'ם רעפארם־אידענטס איז געבליבען באגרענעצט צו זעהר קליינע קרייי־זען, און דאס נאר אויף אין עטליכע שטעדט. דער באדען פאר די נאציאנאלע אידעאלען איז דארום תמיד געווען א גינסטיגער, און ניט נאר איז א פיעל פארצווייגטע ציוניסטישע באוועגונג געשאי־פען געווארען אביער'ן גאנצען לאנד, נאר די ציוניסטישע ארגאניזא־ציע איז אויך געבליבען אין קאנאדע די איינציגע אידישע ארגאני־זאציע, פארצווייגט אביער דעם גאנצען אידישען ישוב, מיט אפטיי־לונגען אין יעדען ארט, וואו עס וואוינען נאר אידען. צו דער צייט וואס אין דער שכנה'שער אמעריקע האבען זיך געשאפען אין ענט־וויקעלט א גאנצע רייע פון אל־אידישע ארגאניזאציעס, אדדענס, אין פארבאנדען פון א נאציאנאלען כאראקטער, איז די ציוניסטישע אר־גאניזאציע געבליבען אין קאנאדע די איינציגע אל־אידישע ארגאני־ציע, טראצדעם וואס עס זענען אויך געמאכט געווארען פארזוכען צי גרינדען אנדערע אל־אידישע ארגאניזאציעס.

אין די קאנאדער ציוניסטישע רעפארדען ווערט געווהנליך די ענטשטעהונג פון דער ארגאניזאציע צוגעשריבען צום יאר 1898, אבער אזוי ווי די „חובבי ציון" באוועגונג איז איבעראל געווען די מוטער פון דער שפעטערדיגער ציוניסטישער באוועגונג, אזוי איז עס אויך געווען אין קאנאדע. אין נאך אזוי פרי ווי דאס יאר 1887, איז שוין אין מאנטרעאל געווען א פאראיין פון „חובבי ציון", פון וועלכען אלעקסאנדער הארקאווי איז געווען דער פארזיצענדער.

ווענען דער גרינדונג און טעטיגקייט פונ'ם ראזיגען, ערשטען ציוניסטישען פאראיין אין קאנאדע, דערצעהלען א רייע ברעף נע־שריבען פון א. הארקאווי'ן, און וועלכע זענען פארעפענטליכט גע־ווארען אין דער דאמאלסטיגער העברייאישער פרעסע.

אין אינ'ם בריעף, וועלכער איז ערשיענען אינ'ם „המגיד" (נומער 10) אין 1887, דערצעהלט א. הארקאווי אז ווענען דער גרינדונג פונ'ם פאראיין, און אז ווענען די פערזאנען, וועלכע זענען צוגעשטאנ־נען צו דער באוועגונג. ענערגינדעש איז דער פאראיין געווארען דעם 16־טען יאנואר, 1887, און אין דריי וואכען האבען זיי שוין געהאט די נויטיגע צאל מיטגלידערדער, גענוג פאר דער גרינדונג, ווי עס ווערט דערצעהלט אינ'ם בריעף: —

מאנטרעאל, אמעריקא, 87—16.

אל כבוד בעל „המגיד"!

בשורה טובה היום בפי, בשורה אשר תדשן את עצמות חובבי ציון, והיא, כי במדינה קאנאדא (אמעריקא הצפונית) בעיר מונטריאול, נוסדה חברה אשר בשם „חובבי ציון" תכונה.

ואלה תולדות החברה בקיצור: הנני אחד מבאי ויוצאי בית הר"הח ר' יוסף בערנשטיין הי"ו (סופרו של „המגיד") אחד מתושבי העיר הנ"ל. ויהי בשבתי בביתי ביום ט"ז לח' יאנואר ש"ז, בחברת עוד שנים מאחינו ודברנו בישוב א"י גמרנו ליסד פה חברה בשם „חו"צ".

מפיו שלשה שבועות עלה בידינו להשיג מספר חברים המספיק ליסד חברה, וביום א. לח' הנ"ל התאספו חברי החברה וברדו את מנהליה, ואותי, הכותב שמו לראשה, ואת אחד ממיודעי הר' שלאסבערג למשנה לראש החברה: את הארון בערנשטיין הנ"ל לסופר החברה, ואת מיודעי, היקר ש"ת ח' שינדלער לסוכן.

בהאספה האחרונה בא במספר חברינו גם הרב הדרשן שבתקהלה הגדולה בכל קהלות קאנאדא, הר' אליהו פריעדלענדער הי"ו.

על כל חבר לשלם לקופת החברה עשרים וחמשה סינטים (בסך מדינה זו) לחדש שהם כחמישים קופיקות במחיר רוסיא. וה"ל אין אנו מוכרחים להוציא אף אסתרא אחת, כי המקום לאספותינו, אשר עליו תציאנה חברות אחרות סך עצום, יתן לנו חנם אין כסף, המקום הזה הנהו חדר בית הספר המפואר של עדת האשכנזים פה, ועלינו להודות ולהלל על זה למנהיגי העדה הנכבדה הזאת. הננו מתאספים פעם אחת לכל חדש, הוא יום הראשון לשבוע הראשון אשר בחודש. באספותינו נשיא עצות איך להרחיב את גבול חברתנו, ואיך לאסר אותה בדברים הראוים לנו להתפאר בהם באשר יהודים אנחנו.

באחת האספות האחרונות נבחר במקומי לראש החברה, הנדול ממני, הרב אליהו פריעדלענדער הנ"ל, וזאת ערובה היא ביד חברתנו כי העלה לגדולה ובזמן קריב: כי כבוד הרב הנכבד הזה יקר מאוד בעיני יודעיו ומכיריו, ואם ידבר על דבר מה יטו לו אין שומעת.

החברה הזאת מנתה ועד של שבעה אנשים מקרבנו לחבר תקנות מושלכות הנחוצות לקיומה ובראשם הרב פריעדלענדער, ונמרו כי ספר התקנות יהיה ערוך בשפה עברית ובשפה אנגלית, למען יהיה ביד כל אחד מחברתנו, בקורא עברית וקורא אנגלית, לקראו בעצמו.

כל מה שאמרתי עד הנה לא אמרתי אלא בשביל הדבר שאני מוכן להציעו לפניכם בזה. שמעו נא אדוני! באספותנו האחרונה נמני חברינו פה אחד לבקש בשמם מכם, אחינו ואדונינו היקרים, כי תטיבו ברצונכם להודיע לנו, הן על ידי מכתב פרטי, והן על ידי מכתב גלוי ב"המגיד" — אשר בו נמרנו אנחנו לשים את דברינו אליכם, — על מצב ישוב ארץ ישראל בכלל, ועל מצבכם אתם בפרט: מי ומי המה אשר הכספים ישולחו אליהם, ולשלוח לנו את הגליונות אשר אתם מדפיסים בכל שנה ושנה, בהם ידובר על מפעלותיכם במשך השנה, ואם אין בידכם גליונות כאלה משנה זו תיטיבו לשלוח לנו כאלה משנה שעברה, ועל כל אלה הננו נותנים לכם את תודתנו למפרע, והיו בטוחים כי נכיר את טובתכם כל הימים, ועשית בקשנו תהיה לנו לעד כי אחים נאמנים אתם לנו ולכל בית ישראל.

הנני הבא בשם חברת חו"צ דמונטריאל, הדורשת שלומכם תמיד,

אלכסנדר הארקאווי, סופר החברה.

(מקום חותם החברה "חובבי ציון במונטריאול).

האדריסה:

אלעקס. הארקאווי, 2338 סט. קעטרין סטריט, מאנטרעאל, קאנאדא, *)

*) מיר ברענגען די אלע בריעף אין זייער העברייאישען אריגי־נינאל, ווייל זיי זענען אינטערעסאנט ניט נאר מיט זייער אינהאלט, נאר אויך מיט'ן נוסח זייערען.

(ווייטערעס — זונטאג)

א פראגע צו לוינט זיך אז פרויען זאלען זיין געבילדעט

פון א. טשערניגאווער

אין דער פרויען פראגע איז לעצ־טענס אנגעשטאנען א גאנץ אנזעהבארע רעאקציע. יערענגאלס באטערקט מען דאס גאנץ שטארק טאקי דא אין אמע־ריקא.

ביז נאר ניט לאנג איז דאס געווען א מין כלל, אז פרויען זענען גלייך מיט מענער, אז זיי דארפען יעדענפאלס אויס־נעגליכען ווערען מיט די מענער, אז מען דארף זיי געבען אלע רעכט. די באוועג־נונג פון די רעכטלינגער איז געווען איינע פון די ברענענדסטע און פאפולערסטע. א צווייפלער אין דעם רעכט פון פרויען איז געווען פארהרעכענט פאר א רעאקצי־אנער. מען האט זיך פאקטיש געשאמט צו זאגען א ווארט נעגען דעם.

וואס עס האט געבראכט די רעאק־ציע איז ניט קלאהר, אבער זי איז דא. מען פרעגט שוין וואס מען האט געוואר־נען פון דעם וואס מען האט די פרוי אויסגעגלייכט מיט דעם כאן. מען פרעגט דאס שוין גאנץ הויך און עס פרעגען אזעלכע מעגשען וואס בין ניט לאנג זע־נען זיי אליין געווען די פארברענטסטע חסידים פון פרויען רעכט.

ניט נאר פרעגט מען, מען ציינט אן. אז דער עסק האט זיך ניטגעלוינט. אז די פרויען נוצען ניט די שטימרעכט צום גוטען, אז זיי האבען די אלגעמיינע פא־ליטיק ניט נאר ניט פארבעסערט, פאר־שיינערט, נאר פארערגערט. אז עס איז אין אלגעמיין געווען א וויסטער טעות אט דאס רויבטען זיך. אז מיט דעם וואס פרויען וועלען קריגען שטימרעכט וועלען זיי ברענגען רעפארמען.

און! איצט א שריט ווייטער. מען פרעגט שוין צי עס לוינט זיך צו בילדען פרויען. נאר ווי אונזערע אלטע זיידעס פלעגען טענה'ן, אז עס לוינט ניט צו בילדען די פרוי, ווארום זי וועט דאך סיי ווי חתונה האבען. נאר ווי אין די פאר־צייטיגע יאהרען, אז א טאכטער נעבען בילדונג איז געווייסרמאסען א זינד.

איהר שטייסט זיך אן אין אט די־זער רעאקציע נאנץ אפט אין דער אמע־ריקאנער פרעסע. עס שטעלען די פרא־גע מעגשען וואס קיינער וועט זיי ניט חושד זיין אין רעאקציע. עס שטעלען די פראגען זאנאר אנגעזעהענע פרויען.

ערשטענס, די אלטע טענה. פרויען האבען שוין לאנג נעהאט די מעגליכקייט צו בילדען זיך און דאך האבען פרויען ניט ארויסגעבראכט קיין גרויסע מענשען פון זיך. זעלטען, זעלטען ווען איהר באַ־נענענט א פרוי אין דער וויסענשאפט וועלט וואס זאל זיך האבען מיט עפעס שטארק אויסגעצייכענט. א צעטעל פון באריהמטע פרויען וואס איז ניט לאנג געזאמעלט געווארען צייגט, אז ווערענד עס איז אמת אז דיזע באריהמטע פרויען זענען געווען אויסנאהמען אז דעם מין, זענען זיי אבער נאנץ מיטעלמייסיגקיי־טען אין פארגלייך מיט די מענער.

נעווייס זענען דא פרויען, וואס האב־בען נאנץ אנגעזעהענע פעהיגקייטען. נע־ווים באנענענט איהר פרויען שריפטשטע־לערינס, פרויען מאהלערינס, פרויען מו־זיקער, אבער אז זיי זאלען זיך אויסצייי־בענען מיט שטארקער אריינגליטעט, דאס זעהט מען זעלטען: באזונדערס זעהט מען איין זאך, די פון זיי, וואס האבען זיך אויסגעצייכענט. וואס האבען נעקראנען א גרויסען נאמען. האבען דאס נעקראנען, ווייל זיי זענען פרויען. דער פאקט וואס זיי זענען פרויען האט זיי אין דעם פעלד־ארויסגעהאלטען. אויף א מאנסביל מיט אזעלכע פעהיגקייטען, וואלט מען זיך ניט אומגעקוקט. א מאנסביל מיט אזעלכע פעהיגקייטען, וואס פאר דער פרוי איז דאס פארדר־בענט אלס אויסנאהם, זענען דא אהן א שעור און מען קוקט זיך ניט אום אויף זיי.

אז מען בלעטערט דורך די געשיכטע פון די באריהמטע פרויען קריגט מען ניט קיין פרעהליכע בילד. כמעט די מייסטע פרויען וואס זענען פארשריבען אין דער געשיכטע אלס אויסנאהמען זענען אזעל־כע וואס האבען זיך פערזענליך מיט גאר־נישט אויסגעצייכענט. איינינע זיינען באריהמט געווארען, ווייל זיי זענען גע־ווען פרויען אדער קורטיזאנעס פון גרויס־סע מענשען. באזונדערס פון פעניגען. אנדערע האבען זיך אויסגעצייכענט מיט דעם וואס זיי זענען געווען גרויסע שעהנ־הייטען. נאך אנדערע ווייל זיי האבען געקענט טרייבען אינטריגעס. וואלט מען פארשריבען אין דער געשיכטע א מאן מיט א שעהנעם פנים? א מאן וואס האט געקענט גוט און קונציג פאלשע־ווען? פאר פרויען איז דאס א מעלה, אבער ניט פאר מענער.

טענה'ט מען איצט: ווי באלד סיי ווי קומט סיין ציפיעל גוטס ניט ארויס פון דעם וואס מען בילדעט פרויען, ווי באלד פרויען קענען זיך ניט פיעל אויס־צייכענען, היינט צו וואס אין נאנצען דער עסק, צו וואס בילדען די פרויען, אז סיי ווי סיי וועט סיין אויסערגעוועהנליכעס פון זיי ניט ארויסקומען?

און מען טענה'ט ווידער. די יעניגע ביסעל פרויען וואס האבען זיך אויסגע־צייכענט שטארק אין עפעס, אין וויסענ־שאפט אדער אין קונסט, זענען געווען מייסטענס פרויען אפנעלאזענע, אזעלכע וואס האבען קיין מאל ניט צוגעצויגען קיין מענער און פון וועלכע מענער האב־בען געוויסט. פרויליכקייט, וואס ציהט אזוי צו דעם מאן, שטימט ניט מיט גע־לערענטקייט. א פרוי וואס איז ערנסט איז ניט קיין פרויליכע פרוי. אין אזוי בילדען און זאל מיט דעם ווערען אויס־פרוי אין דעם פרויליכען זין.

פרויען האבען געוויסע איינגעשאפ־טען וואס די מענער באטראכטען זיי פאר ניט פאסיג פאר מענער און האבען זיי פונדעסטוועגען גאנץ ליעב. די פרוי, צום ביישפיעל, צייכענט זיך זיך אויס, אין פארגלייך מיט'ן מאן, מיט שלויליכ־קייט. א פרוי קען מעהר דעם קונץ פון אפנארען איידער דער מאן, קען בעסער באהאלטען איהרע חסרונות איידער דער מאן; קען פארבאהאלטען ניט נאר איה־רע פיזישע חסרונות, דורך באפארבען און באפוצען, נאר אויך די נייסטיגע, איהר סענט דאס לייכט זעהען אין א גע־ווייסט פון מענער און פרויען. משו־ונעהמט אויף א געוויסע פראגע און א מאן וועט געוועהנליך ניט באטייליגען זיך אין דער פראגע ווייל ער ווייס, וועגען וואס עס רעדט זיך. א פרוי איז אנדערש, זי רעדט וועגען אלץ און פיהלט זיך אין אלע פראגען ווי ביי זיך אין דער היים.

די מענער ווייסען גאנץ גוט אז די פרוי ווייס נאר קנאפ וועגען וואס עס האנדעלט זיך און דאך הערען זיי זי אויס מיט דעם גוטיגען גערעדט אין דער פעטע, אפענאסעטע אין אזן פעגען דעם בלינדע ניט ארויסטרעטען.

אן דזשענטלמען, ווען ער איז אין דער פעטע, אין אן אנדערע פלאץ, אין אן אנדערע אינדוסטריע, אין אן אנדערע אינדוסטריע, אין אן אנדערע אינדוסטריע